

cil. Coloniens. II, par. III, cap. 31. (36. Laici sub specie panis tantum possunt communicare. Concil. Constantiense, sess. 13, c. 1; Conc. Trid. sess. 21, c. 1. Canon. 1 et 2 ejusdem sess. 21. (37. Laici non a se, sed a sacerdotibus debent Eucharistiam accipere, arg. cap. *Tribus gradibus* 22, et cap. *Pervenit* 29, dist. 2, De consecr. Barbosa in concil. Trident. sess. 21, c. 1, n. 3. Communis, et praxis univers. nisi essent in articulo mortis, et deficeret sacerdos, vel diaconus, cum in casu talis extremæ necessitatis præceptum humanum cederet præcepto divino sumendi pro tunc viaticum. Sic plurimi cum La Croix lib. VI, part. 1, n. 48, 482.

(38. Laici eligere non possunt ad dignitates et prælaturas ecclesiasticas; cap. *Nullas* 1, cap. *Non est* 6, c. *Non licet* 8, et c. *Nosse* 12, dec. 63, cap. *Contingit* 8, De arbitris, c. *Decernimus* 2, De judiciis, cap. *Sacrosancta* 51, et c. *Massana* 56, De election. cum similibus. (39. Et electio episcopi per laicos etiam cum canonicis facta, est nulla, non obstante contraria consuetudine, quæ potius dicenda est corruptela, textu expresso in cit. capite *Massana* 56, De election. et ibi doctores communiter. (40. Laici non eligi possunt ad dictas dignitates et prælaturas ecclesiasticas; qui enim necdum sunt tonsurati, sunt inhabiles ad quodlibet beneficium, ita ut nec sufficiat post illud jam acquisitum tonsurari; arg. c. *Ex litteris* 6, De transactionibus, et notat Glossa final. et Abbas ibid., n. 3, et tenet Rota part. 18, recent. tom. 1, dec. 40, n. 4. (41. Nisi tamen Papa dispensaverit cum laico, ut possit eligi, et postea quamprimum tonsurari, prout aliquoties contigisse cum magnorum principum filiis, præsertim in Germania refert Sanig, cap. 2, n. 2, De election. (42. Aut nisi ejusmodi electio fiat ex speciali instinctu Spiritus sancti, prout S. Nicolaus, S. Severus, et S. Ambrosius ex laicis fuerunt electi in episcopos, ut habetur in cap. *Statuimus*, § 8, E contra, dist. 61. (43. Unde laici, ut vides, sunt incapaces beneficii ecclesiastici; arg. cit. cap. *Ex litteris* 6, De transactionibus; sunt enim laici incapaces omnis juris ecclesiastici; cap. *Cum adeo* 17, De rescriptis, cap. *Causam* 7, De præscriptionibus, cap. *Contingit* 8, De arbitris, cap. *Decernimus* 2, De judiciis, cap. *In Ecclesia* 2, De institutionibus, cum similibus. (44. Possunt tamen laici præsentari ad beneficia a patronis coram ordinario, sub conditione quod clericentur intra tempus statutum ad præsentandum, ut dictum est verb. *Juspatronatus*, art. 4, n. 71. (45. Laici non possunt habere pensiones ecclesiasticas. S. Pius V, constitut. 74, incipient. *Sacrosanctum*.

(46. Laici etiam patroni non possunt conferre clericis beneficia aliasque ecclesias, sed possunt ad ea præsentare si habent jus; et si concedunt sine licentia episcopi, nulla est concessio; cap. *Cum laici* 10, De juspatronatus, Conc. Lateranen. III, in append. titulus. De juspatron. c. 3. (47. Laici non possunt alicui domui religiosæ concedere juspatronatus sine licentia episcopi; cap.

Cura pastoralis 11, De juspatron.; Concil. Lateran. III, eod. tit. cap. 6. (48. Laici non possunt spoliare de ecclesiis seu beneficiis clericos delinquentes. Concil. Constantiens. contra art. 16; Voicless. cap. *Relatum* 21, De juspatron. § Ad hoc. (49. Laici, qui clericos instituunt et destituunt, in ecclesiis etiam patronatus subjacent excommunicationi cap. *Præterea* 4, De juspatronatus.

(50. Laici non possunt facere judicia in ecclesiis. Conc. Arelatens. IV, cap. 22, cap. *Ut in domibus* 1, De immun. eccles. (51. Imo laici nec possunt facere sua concilia in ecclesiis, et domibus earum: in cit. cap. *Ut in domibus Ecclesiarum* 1, De immun. Eccles. (52. Laici non possunt frequentare monasteria monialium, alias excommunicationi subduntur, textu expresso in capit. *Monasteria* 8, De vita et honestate clericorum. (53. Laici non possunt tangere sacras reliquias, neque vasa sacra, et neque illa abluere. Concil. Coloniens. II, p. 3, cap. 31. (54. Laici induentes se vestibus sacris sunt puniendi, et condemnatur mos in aulis principum induendi laicos habitu episcopali joci gratia. Conc. Constantinopolitan. IV, cap. 16, ibi: « Colligere licet solemne fuisse in aulis principum, statis quibusdam diebus componere aliquem laicum insignibus episcopalibus, qui et tonsura, et cæteris ornamentis personatum episcopum ageret, et creasse etiam ridiculum patriarcham, quo se oblectarent. Quæ omnia, ut in dedecus ecclesiæ accersita prohibentur sub gravibus censuris. » (55. Laici non possunt indui superpelliceis. Concil. Coloniens. II, p. 3, cap. 31.

(56. Laici nequeunt habere cryptas, et aditus subterraneos, per quos e suis domibus ad ecclesias et loca immunia transeant; et ubi adsint, injungitur episcopo ut eos claudere faciat. Sac. congregat. Immunitatis in Aquilana 9 Martii 1633, lib. II Decret. Pauluc. pag. 115. Vide verb. *Ecclesia*, art. 6, n. 1. (57. Laici, dum divina celebrantur, non debent inter canonicos, et alios ecclesiæ præbendatos in choro stare vel sedere; cap. *Sacerdotum* 29, dist. 2, De consecrat. c. *Ut Laici* 1, De vita et honestat. Clericorum; et sic expresse decrevit sacra congregatio Rit. in Compostellana 4 Februar. 1600. (58. Laicorum loca in ecclesia distincta et separata esse debent a locis canonicorum et ministrorum in divinis inservientium. Sacra congregat. Rit. in Elboren. 8 Jan. 1605. (59. Laici non debent occupare stalla seu loca dignitatum, canonicorum et præbendarum in choro, vel presbyterio, etiamsi sint illustres, et de magistratu. Sacra congregat. Rit. in Compostellana 21 Februar. 1604, et Granatens. 24 Octob. 1609.

(60. Laici non possunt retinere sedilia in presbyterio. Nec possunt retinere baldachinum in ecclesia; nec eis est deferendum Evangelium ad osculandum. Vid. verb. *Ecclesia*, art. 5, n. 29 et 30, ubi afferuntur ad hoc decreta generalia. (61. Hinc sacra Rit. congregat. mandavit aptandum esse locum magistratui extra presbyterium juxta desi-

gnationem porrectam a magistro cæremoniarum, non obstante quod magistratus reperiretur in possessione, et allegaret alterius loci congrui deficientiam. Vide ibidem, n. 31. (62. Magistratus laicus non potest in ecclesia habere retentionem, sive usum tapeti, aut stratus. Vide ibidem, a n. 32 ad 36, ubi afferuntur varia decreta ad rem. (63. Laici, exceptis personis regalibus, nequeunt sibi facere deferri strata ad ecclesias. Vide ibidem, n. 28, ubi afferitur decretum id prohibens sub gravibus pœnis.

(64. Laici an et quomodo possint ponere et retinere sedilia, seu scamna propria in ecclesia. Vide ibid., a n. 7, ad 27. (65. Laici non sunt invitandi ad synodum, nec locum prætereundum possunt. Sacra Congr. Concil. in Liciensi Synodi 10 Januar. et 10 Aprilis 1688, in responsione ad primum, (66. et sacra congregat. Rit. in Urbinaten. 23 Januarii 1700 in responsione ad septimum. (67. Laici non possunt esse vicarii episcopi. Concil. Hispalens. II, cap. 9. Laici non possunt esse socii visitoris in ingressu clausuræ monialium. Sic expresse statuit Gregorius XIII, constit. incipient. *Dubiis*, ubi imponit gravissimas pœnas contra visitatores transgressores, et pluries declaravit sacra congregat. Episc. et Regul. et signanter in Tarvisina 20 Novembr. 1601, etiamsi essent

LARGITIO MUNERUM.

Vide verb. REGULARES, verb. XENIA, et verb. POENA, artic. 4, n. 147.

LATRONES CRUCI CUM CHRISTO AFFIXI.

(1. Latrones crucifixi cum Christo, quinam fuerint? Hi latrones fortasse fuerunt ex iis qui tunc temporis Judæam infestabant, nec alium sibi regem esse quam Deum asseriebant, et Romano imperio propterea se non esse subjectos jactabant. Circa autem eorum nomina satis variant auctores. In collectaneis enim quæ Bedæ falso adscribuntur, Latro bonus *Matthæ*, et latro malus *Jocac* nominatur. In historia Xaveriana par. 480, unus dicitur *Vicimus*, et alter *Justinus*. In Evangelio apocrypho infantie Christi, cap. 23, nuncupatur unus *Titus*, et alter *Dumachus*; et in evangelio Pseudo-Nicodemi cap. 9, latro probus appellatur *Dimas*, et improbus *Gestas*: quod etiam tradidit Goffridus Vindocinensis in fine sermonis decimi. Sic expresse Card. Lambertini postea Benedictus XIV, De canonizat., lib. IV, cap. 12, num. 10, ubi insuper tradit quod bonus latro cultum obtinet in utraque Ecclesia, Occidentali videlicet et Orientali. Ad diem 25 Martii mentio ejus fit in Martyrologio Romano: Hierosolymis commemoratio sancti Latronis, qui in cruce Christum confessus ab eo meruit audire: *Hodie mecum eris in paradiso*; subditque Card. Baronius in notis: « Dimas hunc plerique appellant, sed quoniam id ab apocryphis proditur, ea de causa hic nomen proprium prætermisum videtur. Reperiuntur autem sancti Dimæ latronis nomini nonnulla sacella dicata, et memoriæ erectæ eodem titulo. »

officiales, seu santesii ejusdem monasterii, ut in Genuensi 16 Januarii 1607, in Registro fol. 2 et 3, in Lucana 22 Januar. 1610, in Registro fol. 15.

(68. Laici magistratus jus non habent indicendi publicas preces. Bened. XIV, tom. I, constit. 82, incip. *Quemadmodum* § 3 et 6.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(69. Reticendum hic haud est quod in concilio Romano tit. 28, De immun., cap. 4, alias habetur: « Generalis Sanctæ Sedis decreto in ecclesiis etiam regularibus intra presbyteriorum et altarium septa, dum missæ ibi celebrantur, aliave divina officia persolvuntur, sæcularium personarum cujuscunque conditionis, et sexus assistentiam prohibitam fuisse non ignoratur. Verumtamen cum ad hoc laici quidam in vetita temeritate nitantur, et ibidem stare, aut scamna habere, vel genuflexoria sibi arrogare præsumant, id iterum juxta sacrorum canonum ejusdemque Apostolicæ Sedis mentem, sub ecclesiarum regularium etiam, et quomodocumque exemptarum interdicti pœna ipso facto incurrenda, et romano Pontifici reservata inhibemus, mandantes ut, si quæ sint pro laicis sacra intra loca prædicta sedes, scamna et genuflexoria, illine auferantur et removeantur omnino. »

(2. Sub nomine tamen sancti latronis somniamodo, reticito proprio nomine, in religione beatæ Mariæ de Mercede redemptionis captivorum, ex concessione Sixti V recitatur officium proprium de confessore non pontifice cum oratione, et responsoriis propriis, et primis lectionibus desumptis ex Scripturis, secundis ex sermone sancti Joannis Chrysostomi, et tertiis ex sermone 49 sancti Ambrosii, in quo fit sermo de sancto latrone. Cum autem a congregatione patrum Piorum Operariorum fuerit supplicata extensio dicti officii, ex quo sanctum hunc bonum latronem in specialem patronum, et advocatum suum elegerit, propter expertas plurimas peccatorum conversiones ejus intercessione in suis sacris missionibus factas; et orta difficultate, an de confessore, aut de martyre ejus officium recitari deberet, omnibus pensis Sacrorum Rituum Congregat. die 23 Septembris 1724, adhærendo opinioni assentientium, hoc officium recitandum de confessore, et non de martyre, indulsit dictæ congregationi Piorum Operariorum, ut illud possent recitare de confessore non pontifice, sub nomine sancti Boni Latronis, prout cultum obtinet in religione B. Mariæ de Mercede. Sic apud laudatum Lambertin. Benedict. XIV. loc. proxime cit. ubi multa tradit ad rem.

(3. Quoad nomina latronum fere consimiliter, ut supra, tradit eruditissimus Calmet in Dictionario, verbo *Latro*, ubi de ipsis sic

insuper refert; Pseudo-Evangelium Infantiae Salvatoris (vetustissimum quidem opus) refert, fugientem cum puero Jesu Virginem, et sanctum Josephum in Aegyptum, incidisse in turmam latronum resolutam in somnum, duobus tantummodo vigilantibus, e quibus alter in necem peregrinorum sese accingebat sed a socio prohibitus est. Tunc puer Jesus ore fatidico prænuntiavit ambos illos latrones agendos esse secum in cruce, alterum autem ex illis recipiendum in paradiso; depellendum alterum ad inferos. Hæc ille ad litteram.

(4. An autem ambo hi latrones, bonus et malus, blasphemaverint in cruce Christum, aut solus malus, videntur non convenire inter se evangelistæ, Matthæus enim cap. xxvii, et Marcus cap. xv, narrant Christum ab utroque latrone fuisse maledictum, idipsum autem, et latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperebant ei; et qui cum eo crucifixi erant, conviciabantur ei. Lucas autem cap. xxiii asserit solum malum latronem blasphemasse eum, et fuisse reprehensum a bono, qui postea Christum rogavit ut, cum ad suum pervenisset regnum, memor esset sui: *Unus autem ex his qui pendebant latronibus, blasphemabat eum dicens: Si tu es Christus, salvum fac te ipsum, et nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es. Et nos quidem juste, nam digna factis recipimus, hic vero nihil mali gessit; et dicebat ad Jesum: Domine, memento mei, dum veneris in regnum tuum; et dixit illi Jesu: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso.* Ast S. Hieronymus in cap. xxvii Matth. ostendit quod nihil inter se discrepaverint evangelistæ, dicens, quod in principio uterque quidem latro convicia et maledicta in Christum conjecerit, sed postea bonus latro, ut vidit solem obscurari, tremefieri terram, et saxa dirumpi, resipuerit, ibi: « Non quod discrepent evangelistæ, sed quod primum uterque blasphemaverit, dehinc, sole fugiente, terra commota, saxisque disruptis, et ingruentibus tenebris, unus crediderit in Jesum, et priorem negationem sequenti confessione emendaverit. » Sanctus autem Augustinus lib. iii De consensu evangelistarum alio modo eos conciliat. Dicit enim quod Matthæus et Marcus adhibuerint modum loquendi in Sacra Scriptura satis frequentem, ubi sæpe pluralis pro singulari numero ponitur, ut patet in Epistola ad Hebræos: *Cluserunt ora leonum*, et tamen de solo Daniele ibi est sermo: *Secti sunt*, et tamen refertur ad solum Isaiam; et psal. ii: *Astiterunt Reges terræ, et principes convenerunt in unum*, quæ de Herode, qui erat rex, et de Pilato, qui erat princeps, intelliguntur, ut patet ex Act. Apostolorum cap. iv, n. 6, et hæc S. Augustini opinio communius sequitur a sacris interpretibus, ut testatur scriptor Synopsis critic. sacr. in Matth. cap. xxvii, pag. 677, ibi: « Pluralem numerum usurpari, ubi unus e multis, sed indefinite indicatur, veteres novique interpretes

monuerunt. » Sicque tenet peritissimus card. Lambertin. Benedictus XIV. De festis D. N. Jesu Christi, part. i, n. 286, expresse dicens: « Atque etiam multo verosimilius est de uno tantum latrone evangelistas loqui, nam qui bonus potuisset latro alterum quod blasphemaret, increpare, si ipse etiam paulo ante blasphemasset? » Ita etiam Cornel. a Lapide in Lucam c. xxiii, vers. 42.

(5. Quo sensu intelligenda sint illa verba *Hodie mecum eris in Paradiso*, variant sacri interpretes.) Sanctus enim Justinus Martyr quæst. 75, 76 et 85, ad orthodoxos dicit quod pro tali paradiso intelligendus sit ille terrestris e quo pulsus est Adam; sed hæc opinio cum petitione latronis non convenit, cum ille non terrestrem paradiso, sed cœlestem postulaverit. Verius tamen sanctus Augustinus epist. 187, alias 37, ad Dardanum tradit, verba illa *Hodie mecum eris in paradiso* non de paradiso interpretanda esse, quia illa eadem die non erat Christus venturus in paradiso, ibi: « Non ex his verbis in cœlo existimandum est esse paradiso, neque enim ipso die in cœlo futurus erat homo Christus Jesus, sed ita esse intelligenda, ut paradiso esset in inferno, quo anima Christi illa die futurus erat ut descenderet. Restat igitur ut, si secundum hominem dictum est: *Hodie mecum eris in paradiso*, in inferno intelligatur esse paradiso, ubi erat ea die futurus secundum humanam animam Christus. » Cui consonat S. Thomas 3 part. quæst. 52, art. 4, ad tertium dicens: « Illud verbum Domini est intelligendum non de paradiso terrestri corporeo, sed de paradiso spirituali, in quo esse dicuntur quicumque divina gloria perfuuntur. Unde latro loco quidem cum Christo ad infernum descendit, ut cum Christo esset, quia dictum est ei: *Mecum eris in paradiso*; sed præmio in paradiso fuit, quia ibi divinitate Christi fruebatur, sicut et alii sancti. » Tirinus in cap. xxiii Luc., n. 43, sic expresse habet: « *Hodie mecum eris in paradiso*, non terrestri Adami, non etiam cœlesti, vel in cœlo empireo, sed generaliter in loco voluptatis, puta in consortio tot myriadum sanctorum patrum, et in clara visione Dei, quæ intuitu mortis Christi, statim atque exspiravit, concessa est omnibus in limbo. » Et Maldonatus in c. xxvii Matth., n. 44, relatis variis ad id interpretationibus, concludit paradisi nomine intelligendum esse Abraham sinum, ubi animæ sanctorum ante ascensionem Christi in cœlum morabantur. Illuc enim illa eadem die Christus descendit, et illuc latronis animam secum conduxit; quod et probat sapientissimus Lamy Harmon. Evangel., lib. v, c. 35, Christi verba sic explicans: « Non modo tui memor ero, cum regnum meum suam plenitudinem consequetur, sed hodie magna tibi afferam solatia, et ad illam te sedem mecum adducam, ubi tranquille degunt animæ Abraham, Isaac et Jacob. » Ita apud nunquam satis laudat. card. Lambertin. Benedict. XIV, loc. cit. num. 289. Et egregie Cornel. a Lapide in Luc. cap. xxii, vers. 43,

ibi: « Certum enim est Christum cum latrone die illo quo obiit, non ascendisse in cœlum, sed descendisse ad limbum Patrum. » Unde S. Augustinus lib. xii De Genesi ad litt., cap. 34, et Maldonat. per paradiso hic accipiunt sinum Abraham; ibique eis visionem divinitatis suæ impertivisse; itaque

LAUDEMUM.

Vide verb. EMPHYTEUSIS, art. 3, a n. 16 usque ad fin.

LAXA PROPOSITIO.

Vide verb. PROPOSITIONES DAMNATÆ, n. 40.

LECTORATUS.

Vide verb. ORDO, art. 1, n. 31 et seq.

LEGATARIUS, LEGATUM.

SUMMARIUM.

1. Legatarius quis sit? — 2. Legatarius, et hæres quis esse non potest. — 3. Imo cessat legatum eo ipso quod legatarius efficitur hæres universalis. — 4. Hoc tamen est intelligendum durante titulo hæreditario, secus isto cessato per restitutionem. — 5. Et hoc quoque est intelligendum, quando unicus est hæres purus et irrevocabilis, qui a seipso legatum obtinere debeat. — 6. Legatarius carnaliter cognoscens uxorem testatoris post ejus mortem indignus est legato. — 7. Legatum dupliciter sumi potest, scilicet vel pro actu, aut dispositione qua res legatur, vel pro re ipsa quæ legatur. — 8. Legatum primo modo sumptum, quid sit? — 9. Legatum secundo modo sumptum, quid sit? — 10. Legatum aliud est profanum, quia est ad profanos usus relictum; et aliud pium, quia est relictum ad usus pios. — 11. Legatum aliud est purum; aliud conditionatum; aliud in diem; aliud sub modo; aliud sub causa, et aliud sub demonstratione. — 12. Legatum purum quid sit? — 13. Legatum conditionatum quid sit? — 14. Legatum in diem quid sit? — 15. Legatum sub modo quid sit? — 16. Legatum sub modo per quid differat a legato conditionato? — 17. Modus sole regulariter exprimi per dictionem *Ut*. Condicio per dictionem *Si*; et causa per dictionem *Quia*. — 18. Et datur ad hoc versiculus. — 19. Legatum sub causa quid sit? — 20. Si talis causa non subsistat, subsistit adhuc legatum factum sub tali causa. — 21. Nisi tamen hæres probet testatorem legatum non fuisse, si causam non subsistere scivisset, vel sit error circa substantiam personæ. — 22. Legatum sub demonstratione quid sit? — 23. Tale legatum sub demonstratione, dummodo exstet res legata, et constet de illa, quam testator legavit, ac persona, cui ligavit, valet, quamvis testator in demonstratione aequaliter erret. — 24. Si autem res, quæ demonstratur, seu exprimitur a testatore, omnino non existat, legatum est nullum. — 25. Si tamen in demonstrata capsula, ve erumena non omnes v. g. designati mille aurei sed quingenti solum reperiantur, valebit legatum quoad istos. — 26. Si vero in falsa demonstratione sit error circa substantiam personæ; vel hæres sufficienter probet legatum non fuisse, si errorem cognovisset, tunc non valebit legatum. — 27. Quodlibet ex supradictis legatis potest fieri nedom in testamento, sed etiam extra testamentum. — 28. Cum hac tamen differentia, quod si sit legatum profanum, et fiat in testamento, requiruntur ad tale legatum regulariter loquendo eadem solemnitates quæ requiruntur ad testamentum, nisi in testamento proposita sit clausula codicillaris; et si tale legatum profanum fiat extra testamentum, quinque requiruntur, et sufficient testes, sive oretus, sive in scriptis sint. — 29. Ad

eos beasse, quare tunc Christus rerum sortem mutavit, fecit enim ut limbus esset paradiso, ut inferi essent superi, et infernus esset cœlum; ubi enim est Christus, ibi est paradiso; ubi est visio Dei et beatitudo, ibi est cœlum. Et cum aliis concordat etiam Hugo Card. in Lucam cap. 25.

legatum autem pium, sive fiat in testamento, sive extra testamentum, sive scriptis, sive solis verbis, sufficiunt duo testes quicumque rationis capaces, etiam femine, vel sola certa notitia ipsius hæredis; vel si in scriptis, sola manus propria testatoris. — 30. Quodlibet ex supradictis legatis de jure civili valet, etiamsi sit factum de re aliena, nec ad testatorem, nec ad hæredem spectante. — 31. Intellige tamen si testator scivit eam rem esse alienam, secus vero si, hoc ignorans, putavit esse rem suam. — 32. Si vero persona cui legata est res aliena sit ita proxima et conjuncta testatori, ut merito præsumatur eam rem adhuc legatum esse, quamvis scivisset esse alienam, valet legatum etiam de tali re aliena, non obstante quod testator putavit esse suam. — 33. Nedom de jure civili, sed etiam de jure canonico probabilis valet legatum rei alienæ. — 34. Quantum vero ad legatum rei alienæ ad pias causas, certum est utroque jure valere. — 35. Si legatum sit pure factum de re aliqua singulari et determinata, ejus dominium verum acquiritur a legatario statim post aditam ab eo hæreditatem. — 36. Ejus tamen dominium fictum acquiritur a legatario statim a die mortis testatoris. — 37. Hinc fructus rei legata debentur legatario a die mortis testatoris. — 38. Incrementum, quod res legata habuit a die testamenti conditi pertinet ad legatarium, sicuti etiam fructus, quando per modum incrementi unum quid faciunt cum re legata. — 39. Legatarius non potest propria auctoritate legatum sibi usurpare, aut accipere; aliter amittit totum id, quod propria auctoritate sibi usurpat, aut accipit. — 40. Talis autem amissio legati, cum sit pœna, non incurritur ante sententiam; nec etiam, quando sine culpa ulla legatarius rem acceperat. Et si occulte illam rem accepisset, licet male fecisset, non teneretur tamen in conscientia ad rem restituendam. — 41. Legata debent in foro conscientie hæredes, et executores exsequi quam primum poterunt. — 42. Et hoc stat, quamvis ipsis hæredibus et executoribus concedatur semestre ad implenda legata pia, et annus ad implenda legata profana. — 43. Hinc si cessante legitimo impedimento hæredes, seu executores semel moniti a iudice sive ecclesiastico, sive laico, voluntatem defuncti intra annum non adimplent, perdunt omne id quod eisdem alias ex testamento competit, sive hæreditas, sive legatum sit, excepta legitima in hærede necessario. — 44. Si autem hæredes, aut executores bis moniti ab episcopo, legata ad pias causas, legitimo cessante impedimento, exsequi neglexerint, etiam ante annum privantur commodis ex testamento eisdem alias competentibus. — 45. Et si hæredes, seu executores intra sex menses, cessante legitimo impedimento, legata pia, etiam sine admonitione exsequi negligant, debent postea in pœnam illa re-